

PROTOKÓŁ KONTROLI

koordynowanej przeprowadzonej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie, ul. Fabryczna 3, 18-300 Zambrów.

Kierownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie jest od 01.09.2004 r. Pani Jadwiga Krajewska.

Kontrolę w dniu 21 września 2009 r. przeprowadziły:

1. Idalia Wyszynska – starszy inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, przewodniczący zespołu kontrolnego, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr 359/09 znak: PS.IX.IW.0939-359/09 z dnia 07.09.2009 r. wydanego z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej, Pana Andrzeja Kozłowskiego;
2. Joanna Żukowska - starszy inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli nr 360/09 znak: PS.IX.IW.0939-360/09 z dnia 07.09.2009 r. wydanego z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej, Pana Andrzeja Kozłowskiego.

Przedmiot kontroli i okres objęty kontrolą:

Ocena prawidłowości i efektywności realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w okresie od dnia 01 stycznia 2009 r. do dnia kontroli.

Kontrolą objęto następujące zagadnienia:

- 1/ Założenia organizacyjne.
- 2/ Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
- 3/ Kwalifikacje kadry realizującej programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie.
- 4/ Współpraca podmiotu kontrolowanego z innymi instytucjami w zakresie objętym kontrolą.

W trakcie kontroli ustalono, co następuje:

Ad. 1

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie jest jednostką organizacyjną Powiatu Zambrowskiego, utworzoną na podstawie Uchwały Nr IV/10/99 Rady Powiatu w Zambrowie z dnia 08.02.1999 r. [akta kontroli nr 1-2]

Centrum funkcjonuje w oparciu o statut nadany Uchwałą Nr XXXI/179/06 Rady Powiatu Zambrowskiego z dnia 18.09.2006 r. (zmienioną uchwałą Nr XVI/102/08 Rady Powiatu Zambrowskiego z dnia 11.07.2008 r.), a także w oparciu o Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie, stanowiący załącznik do Uchwały Nr 39/07 Zarządu Powiatu Zambrowskiego z dnia 20.11.2007 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie. [akta kontroli nr 3-10]

Zgodnie z § 4 pkt 4 Regulaminu Centrum realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493). [akta kontroli nr 11-38]

Placówką realizującą program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest stowarzyszenie Klub Abstynenta „Ostoja” w Zambrowie, ul. Cmentarna 1, 18-300 Zambrów. Zadanie realizowane jest na podstawie umowy zawartej w dniu 16.06.2009 r. pomiędzy Klubem „Ostoja” a Powiatem Zambrowskim. Od roku 2006 stowarzyszenie ma swoją siedzibę przy ul. Fabrycznej 3 w Zambrowie, w siedzibie Powiatu Zambrowskiego. Stowarzyszenie jest organizacją pozarządową, funkcjonuje od 1997 r. [akta kontroli nr 39-44]

W dniu 16.02.2009 r. został ogłoszony otwarty konkurs ofert na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej w 2009 r. (stanowiący załącznik do Uchwały Nr 109/09 Zarządu Powiatu Zambrowskiego z dnia 12.02.2009 r.). Zgodnie z treścią Uchwały, jej wykonanie powierzono Kierownikowi PCPR w Zambrowie. Treść ww. Uchwały oraz ogłoszenia o konkursie zostały opublikowane w BIP Starostwa, na stronie internetowej Starostwa w zakładce *Aktualności*, wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Powiatu. Ponadto informacja o otwartym konkursie ofert wraz z odnośnikiem do BIP została zamieszczona w dniu 16.02.2009 r. w Gazecie Współczesnej Białostok. [akta kontroli nr 45-50]

Pismem z dnia 30.03.2009 r. Kierownik PCPR w Zambrowie poinformowała Zarząd Powiatu Zambrowskiego, iż do dnia 23.03.2009 r. nie wpłynęła w ramach ogłoszonego konkursu żadna oferta. [akta kontroli nr 51-52]

Informacja o nierozstrzygnięciu konkursu została upowszechniona w miejscach publikacji ogłoszenia o konkursie. Zarząd Powiatu podjął decyzję o ogłoszeniu kolejnego konkursu na realizację zadania. [akta kontroli nr 53-54]

Otwarty konkurs ofert został ogłoszony po raz kolejny w dniu 21.04.2009 r. W odpowiedzi na ogłoszenie wpłynęła jedna oferta, złożona przez Klub Abstynenta „Ostoja”. W dn. 27.05.2009 r. odbyło się posiedzenie Komisji Konkursowej do rozpatrywania ofert dotyczących realizacji zadań publicznych powiatu z zakresu pomocy społecznej (powołanej Uchwałą Nr 14/07 Zarządu Powiatu Zambrowskiego z dnia 02.04.2007 r., zmienioną Uchwałą Nr 50/08 Zarządu Powiatu Zambrowskiego z dnia 11.01.2008 r.). [akta kontroli nr 55-68] Komisja przyjęła ofertę do realizacji. O wynikach konkursu Przewodniczący Komisji poinformował pisemnie Zarząd Powiatu. Zarząd zatwierdził wyniki konkursu, powiadamiając o tym stowarzyszenie. [akta kontroli nr 69-76]

Ad. 2

Klub Abstynenta „Ostoja” w Zambrowie realizuje program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie na podstawie Umowy o realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, zawartej w dniu 16.06.2009 r. z Powiatem Zambrowskim, reprezentowanym przez Starostę i Wicestarostę Zambrowskiego. Termin realizacji zadania określono od 01.08.2009 r. do 30.10.2009 r. [akta kontroli nr 77-80]

Informacja o programie została zamieszczona na tablicy ogłoszeń w siedzibie Powiatu. Ponadto pracownicy PCPR upowszechniali informację o możliwości udziału w programie w rodzinach, w których miała miejsce interwencja Policji dotycząca przemocy.

Realizacja programu rozpoczęła się 02.08.2009 r. Chętnymi do udziału w zajęciach byli wyłącznie uczestnicy Klubu Abstynenta „Ostoja”. Rekrutacji dokonał pracownik Klubu, w oparciu o posiadaną wiedzę na temat funkcjonowania tych osób, ich sytuacji życiowej, specyfiki przemocy, której są sprawcami, stanu psychicznego, osobowości.

Oddziaływaniom poddanych jest 10 osób (2 kobiety i 8 mężczyzn), w wieku 33-60 lat; są to osoby uzależnione i współuzależnione od alkoholu, po przebytym leczeniu bądź w trakcie terapii odwykowej; zarówno osoby bezrobotne, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, jak i osoby o wysokim statusie materialnym. Wszystkie osoby dobrowolnie

zgłosiły chęć uczestniczenia w programie przyznając, że stosują różne formy przemocy w swoich rodzinach.

Realizowany *Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie „Życie bez poczucia winy”* ma na celu wyposażenie uczestników w podstawową wiedzę na temat agresji, zachowań o charakterze przemocy, poprawę funkcjonowania emocjonalnego sprawców, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związku i rodzinie. Program opracowano w oparciu o model integracyjny, tj. łączący wybrane elementy tradycyjnych modeli programów dla sprawców.

Program zakłada 13 spotkań grupowych (po 4h), 2 godzinne indywidualne sesje diagnostyczne przeprowadzone z każdym uczestnikiem (przed rozpoczęciem i po zakończeniu pełnego cyklu zajęć). Ponadto w programie uwzględniono pracę w ramach dodatkowych sesji indywidualnych z kobietami, które mają ograniczoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawione z powodu zaniedbań i stosowania przemocy wobec dzieci. W ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych planowane są również spotkania uczestników z księdzem (2x3h) oraz prawnikiem (2x3h), a także praca w środowisku. Minimalny czas pracy z każdym uczestnikiem zajęć – 60,4 h.

Zajęcia realizowane są w formie wykładów, warsztatów i treningów.

Zakres tematyczny poszczególnych zajęć obejmuje następujące zagadnienia:

1. Radzenie sobie ze złością. Zawarcie kontraktu. Określenie wartości grupy.
2. Trening zachowań społecznych – proszenie o pomoc. Dylemat moralny.
3. Omówienie sytuacji wywołujących złość, omówienie sposobów zaradczych. Prośbienie o pomoc.
4. Modelowanie i nauka zachowań społecznych – przezwyciężanie zakłopotania. Dylemat moralny.
5. Ćwiczenia radzenia sobie ze złością w różnych sytuacjach życiowych uczestników grupy. Dylemat moralny.
6. Przezwyciężanie zakłopotania. Ćwiczenie kroków kontroli złości.
7. Ćwiczenie kroków kontroli złości na przykładach trenujących.
8. Wykład i modelowanie: Rozumienie czyichś uczuć. Ćwiczenie nowej umiejętności. Dylemat moralny.
9. Katecheza. Praca nad poznaniem środowisk społecznych sprawców przemocy.
10. Ćwiczenie nowych umiejętności: Rozumienie czyichś uczuć. Wykład: Komunikacja w rodzinie.

11. Wykład: Uczucia w życiu człowieka. Wpływ alkoholu na emocje. Nauka wyrażania uczuć.
12. Ćwiczenie umiejętności wyrażania uczuć. Dylemat moralny.
13. Wyjazd nad jezioro. Relaksacja.
14. Ćwiczenie kontroli kroków radzenia sobie ze złością w konkretnych sytuacjach trenujących.
15. Porady prawne. Praca w ramach poznania środowisk społecznych sprawców przemocy.
16. Ćwiczenie umiejętności opanowywania złości. Podsumowanie efektów pracy nad sobą.
17. Praca indywidualna z kobietami-sprawcami.

[akta kontroli nr 81-90]

Zajęcia odbywają się w każdą niedzielę w godz. 16.30 – 20.30, w siedzibie Klubu. Klub znajduje się w piwnicy budynku Powiatu; istnieje możliwość wejścia do niego oddzielnym wejściem z tyłu budynku. W Klubie znajdują się 3 stanowiska komputerowe, świetlica wyposażona w podstawowe meble, aneks biurowy, 2 łazienki. Z uwagi na fakt prowadzenia zajęć w dzień świąteczny oraz w późnych godzinach popołudniowych, ewentualność spotkania się osoby stosującej przemoc z osobą, wobec której ta przemoc jest stosowana, jest minimalna. Na każdym spotkaniu uczestnicy podpisują listę obecności, na której wpisywany jest również temat bieżącego spotkania; lista jest również każdorazowo podpisana przez osobę prowadzącą zajęcia. Z przedstawionej dokumentacji wynika, iż w każdym spotkaniu (oprócz jednego), brały udział wszystkie osoby.

W stosunku do każdego uczestnika programu prowadzona jest indywidualna dokumentacja, uzupełniana przez osobę prowadzącą zajęcia, zawierająca:

- Diagnozę problemu, wzmiankę o formie stosowanej przemocy, opis bieżącej sytuacji życiowej uczestnika,
- Raport kontroli złości (gniewu)
- Kwestionariusz Obserwacyjny Umiejętności Społecznych (stopień wykorzystywania przez uczestnika takich umiejętności jak np.: poznawanie swoich uczuć, proszenie o pomoc, radzenie sobie z presją grupy, wyrażanie sympatii, unikanie kłopotów, praktykowanie samokontroli itp.)
- Kwestionariusz ewaluacyjny (wypełniany po ukończonym pełnym cyklu zajęć).

Podczas kontroli stwierdzono, iż prowadzona dokumentacja nie jest opatrzona datami, co może utrudniać rzetelną ocenę zmian zachodzących w funkcjonowaniu sprawy. O powyższym poinformowano kierownika jednostki kontrolowanej.

Reguły uczestnictwa w programie (wymóg systematycznej obecności na zajęciach, obowiązek bezpiecznego zachowania w trakcie zajęć, zobowiązanie do powstrzymania się od zachowań przemocowych w kontaktach z członkami rodziny, uznanie osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy) zostały omówione z uczestnikami na początkowych spotkaniach. Jak wynika z wyjaśnień Pani Anny Morawskiej-Pakiela, pracownika ds. informacyjno-koordynacyjnych Klubu „Ostoja”, uczestnicy programu nie chcą zawierać pisemnych kontraktów, bądź podpisywać oświadczeń o stosowaniu przemocy w rodzinie, bojąc się wykorzystania takiego dokumentu np. w sądzie przez współmałżonka.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi podczas kontroli, działania monitorujące i ewaluacyjne efektów programów korekcyjno-edukacyjnych planowane są po zakończeniu tegorocznej edycji programu, przez okres 3 lat. Podobnie jak w roku ubiegłym, będą podejmowane przez pracowników PCPR oraz Klubu „Ostoja” i będą polegały na nawiązywaniu kontaktów z członkami rodzin uczestników programu, wypełnieniu kwestionariusza ewaluacyjnego po zakończonym pełnym cyklu zajęć, wizyt w środowisku.

Ad. 3

Program realizowany jest przez jedną osobę (kobietę), pedagoga profilaktyki społecznej i resocjalizacji, posiadającą certyfikat instruktora terapii uzależnień, zatrudnioną na podstawie umowy-zlecenia [akta kontroli nr 91-92]. Zgodnie z „Wytycznymi do tworzenia modelowych programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” (stanowiącymi załącznik nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie), cz. I pkt 6, realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinna być prowadzona przez osoby z wyższym wykształceniem, które ukończyły specjalistyczne przeszkolenie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz praktycznych metod oddziaływań psychologicznych. Na podstawie analizy dokumentów przedstawionych podczas kontroli wynika, iż osoba prowadząca zajęcia w Klubie „Ostoja” nie posiada ww. kwalifikacji. Szczegółowy opis kwalifikacji stanowią akta kontroli nr 93-94.

Ad. 4

W celu dostosowania zakresu pomocy do sytuacji i potrzeb odbiorców, Centrum współpracuje ze służbami i instytucjami, które w zakresie swoich kompetencji zapewniają wsparcie osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie. PCPR współpracuje z następującymi instytucjami:

- Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży Filia w Zambrowie
- Ośrodek Odwykowy w Choroszczy
- MOPS w Zambrowie
- komisje rozwiązywania problemów alkoholowych
- Policja.

Sposób realizacji w 2009 r. /wg stanu na dzień kontroli/ programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zgodny z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2006 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (DZ. U. z 2006 r. Nr 127, poz. 890). Nie jest natomiast zgodny z załącznikiem nr 2 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Wytyczne do tworzenia modelowych programów ...) w częściach dotyczących kwalifikacji kadry prowadzącej oddziaływanie oraz opracowania reguł uczestnictwa w programie w formie dokumentu podpisywanego przez uczestników.

Pani Jadwiga Krajewska – kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie została poinformowana o:

- 1) prawie zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu, umotywowanych zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole
- 2) prawie do odmowy podpisania protokołu kontroli i konieczności złożenia w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienia przyczyn tej odmowy.

Zastrzeżenia, o których mowa w pkt 1 powinny być zgłoszone na piśmie do Dyrektora Wydziału Nadzoru i Kontroli Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku w terminie **7 dni** od dnia otrzymania protokołu kontroli.

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z czego jeden doręczono Pani Jadwidze Krajewskiej – kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu w książce kontroli prowadzonej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zambrowie - pozycja 5.

**POWIATOWE CENTRUM
POMOCY RODZINIE**

18-300 ZAMBRÓW, ul. Fabryczna 7
tel. (086) 271 06 69

Regon 450690683 NIP 723-14-44-312

Zambrow, 05.10.2009 r.

(miejsce i data podpisania protokołu kontroli)

KIEROWNIK
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Zambrowie

mgr Jadwiga Krajewska

.....
podpis kontrolowanego

.....
Dorota Hyszyńska

.....
Joanna Łukomska

.....
podpisy kontrolujących

Jeden egzemplarz protokołu otrzymałam :

KIEROWNIK
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Zambrowie

Zambrow, 05.10.2009 r.

.....
mgr Jadwiga Krajewska

(miejsce, data i podpis kierownika podmiotu kontrolowanego)